

כי תצא (326)

פִּי תִצָּא לְמִלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ וְנִתְּנָה ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ (כא.י)
 מובא בספר "שמי ושם אבותי": לא נאמר "כי תצא להילחם", אלא "פִּי תִצָּא לְמִלְחָמָה", להורות כי אין אצל האדם אלא היציאה למלחמה בלבד, אך הוא יודע כי לא הוא הנלחם ולא לו הגבורה והכוח, אלא ה' הוא הנלחם לכם, "ה' איש מלחמה". בכל זמן המלחמה לא עולים בלבד הרהורים של "כוחי ועוצם ידי", כפי שעלול לעלות על לבם של גיבורי החיל הניגשים לקרב. וזה שאומר הכתוב: "פִּי תִצָּא לְמִלְחָמָה", ביודע כי אינך עושה מאומה מלבד עצם היציאה למלחמה, אז "וְנִתְּנָה ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ"

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

פִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה (כא.יח)
 פרשה זו של סורר ומורה, אומר ה"שם משמאל", מתקשרת אל הפסוקים הקודמים שעסקו בעניינו של הבכור, בכך שכשם שחשיבותו של הבכור נובעת מן העבודה שהוא הראשון מן האחים, כך גם לשנותיו הראשונות של האדם יש חשיבות מרובה עד מאוד ביחס לשאר שנותיו. לימדנו התורה, שאם שלושת החודשים הראשונים של הבן, מזמן היותו גדול (שהוא זמן של בן סורר ומורה), עברו עליו בהשגחה, יש בכך סימן מובהק שסופו להיות מושגחת כל ימיו. אפשר ללמוד מכאן לקח מאלף, עד כמה צריך האדם להקפיד על התקופה הראשונה שלאחר הבר מצוה שלו, וכן על שאר ההתחלות שתהיינה טובות, כמו הימים הראשונים של השנה, על השעות הראשונות של היום, וכו', לפי שהתחלה יש לה השפעה מרובה על העתיד. גם התקופה הראשונה שלאחר הנישואין יש לה חשיבות לכל חיים המשותפים של בני הזוג.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "עלינו לשבח"

איסור הלנת המת

לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ (כא.כג)

כל המלין מתו עובר בלא תעשה (סהנדרין מו.). ושאלו (עיון הפרשה), אם כן מאי מעליותא איכא בירושלים שלא הלינו בה את המת (ב"ק פב: עיי"ש רש"י), הלא דין ואיסור הוא בכל מקום. ופשוט, שאיסור הלנת המת, האמור כאן, הוא מדיני ה"מת". ולכך, כשההלנה נצרכת לכבודו או לצרכו של מת, מותר להלינו, כפי שנפסק להלכה. ואילו מה שאין מלינין בירושלים, הוא מדיני "ירושלים". ולכן אסור להלין את המת בירושלים, גם כשההלנה היא לכבודו של המת.

רב אורחי שליט"א בספרו "ברכת מרדכי"

לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֶמֶר יִתְּדוֹ (כב.י)
 'שור' היינו מדרגה גבוהה. פירושו של 'שור' הוא: הבטה למעלה (כמו 'אשורנו ולא קרוב'), ואילו 'חמור' מרמז על החומריות שבאדם. יש בני אדם שעובדים את השם יתברך בתורה ובתפילה, ואף על פי כן שטופים הם בחומריות ובתאוה. לפיכך אמרה התורה: "לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֶמֶר יִתְּדוֹ", לא יתכן לעבוד את השם יתברך במדרגות גבוהות ובחומריות בבת אחת, אם נפשך שואפת למדרגות, שומה עליך לכבוש את החומריות ולשבור את המידות.

ספר "מעניה של תורה בשם מאור ושמש"

לֹא תִלְבֹּשׁ שַׁעֲטָנָו צֹמֵר וּפְשָׁתָיו יִתְּדוֹ (כב.יא)
 "לֹא תִלְבֹּשׁ שַׁעֲטָנָו" ה"נודע ביהודה" בספרו "דרשות הצל"ח" כתב וזה לשונו: וכמה מכשולים כבר נמצא מחטא המר הזה, ואותיותיו מעידין על גודל עונשו, שעטנו אותיות "שטן עז". יום אחד אם לובש שעטנו, אין תפילתו נשמעת ארבעים יום. ספר "להתענג בתענוגים"

גְּדָלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אֲרֻבַּע כְּנָפֹת כְּסוּתָךְ (כב.יב)
 פסוק זה דרש רב פאפו כמורה דרך לאדם, אודות ארבעה ענינים בהם צריך הוא לנהוג בגדלות ובגאווה: "גְּדָלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ", עליך לנהוג רם ונשא. שארבעה דברים צריך להתנהג בגדולות. הראשון, לענין קיום המצוות עשה, שלא יאמר מה אני ומה חיי שאוכל לעשות נחת רוח למלך רם ונישא. השני, לענין הלא תעשה, שלא יאמר מה אני שאפגום במעשי בשמים ממעל, אלא אומר אני גדול שיש בידי להיות בונה עולמות ומחריבן. השלישי, לענין להיות מוכיח לרבים, ומשבר מלתעות רשע, ומקיים דגל התורה, הרביעי, שלא להתחבר רק עם גדולים ממנו, על דרך שאמרו (יומא ט:): דמאן דמשתעי ריש לקיש בהדי יהבי ליה עסקא בלא סהדי. ובזה תעשה כסותך אשר תכסה בה, חלוקא דרבנן לעתיד לבוא.

ספר ומתוך האור

עַל דִּבְרֵי אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בְּלָחֶם וּבִמִּים (כג.ה)
 דיוק נפלא בפסוק זה מובא בשמו של החכם רבי ישראל די קוריאלי: על הנאמר לגבי רוצח בשגגה שגולה לעיר מקלט (לעיל יט.ד): "וזה דבר הרוצח", דרשו חז"ל (מכות יב:): רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו, יאמר להם: רוצח אני, הרי שדרשו "דבר" מלשון "דיבור". ואף בפסוק שלפנינו נאמר "עַל דִּבְרֵי אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בְּלָחֶם וּבִמִּים", ויש לפרש אף כאן שהכוונה "על דיבור שלא קדמו אתכם", היינו: שהרי ישאל אז לא היו צריכים לשום דבר, כי היה להם מים והיתה להם

באר, ואף על פי כן היו צריכים לקדם אתכם בדיבורים, ולומר להם: צריכים אתם לחם? צריכים אתם למים?
ספר "ושלל לא יחסר"

לא תתעב מִצָּרִי כִּי גֵר הָיִיתָ בְּאֶרֶצוֹ (כג. ח)

מה טעם? שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק (רש"י). צריך ביאור, מה המשמעות של אכסניא כזו, שאח"כ שעבדו את ישראל וזרקו את בינהם ליאור? ונראה, שטבע האדם הוא, שבאפשרותו להתגבר ולהחזיק בביתו גם אדם אחר שאין הוא אוהבו בשביל איזה חשבון, אבל מנוול ומוכה שחין שהוא סולד ממנו לגמרי, אין הוא מסוגל להחזיק בביתו בשום אופן ובשום חשבון. לכן, כיון שהמצרים החזיקו את עם ישראל בארצם, הגם דהיה זה לצורך שעבודם, מ"מ זה מראה שאין הם קצים בישראל לגמרי ויש להם איזושהי שייכות אליהם, כי אם היו קצים מהם כל כך לא היה שייך שיחזיקו אף לצורך שיעבוד, ולכן ציוותה עלינו התורה: "לא תתעב מִצָּרִי פִּי". והנה אמרו חז"ל: שכאשר יעקב אמר ליצחק "כי הקרה ה' אלוֹקֶיךָ לפני", חשד בו יצחק שאין זה עשו, שאין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו. וכבר עמדו בזה, למה באמת עשו לא הזכיר שם שמים, והרי היה מרמה את יצחק שצדיק היה. אמנם לפי דברינו נראה, שמחמת גודל רשעותו של עשו, היה שם שמים כל כך שנאוי אצלו, שלא היה מסוגל להזכירו אפילו אם על ידי זה יוכל למרות יותר את יצחק אביו.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

מהו לשון גט

וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָת וְנָתַן בְּיָדָהּ (כד. ג)

מה טעם שטר גירושין נקרא גט?

(1) בספר "קהלת יעקב" ביאר: כל האותיות מזדווגות ומהוות תיבה כמו אב, דג וכדומה, חוץ מאותיות גט שאינן מזדווגות ולכן נקרא שטר גירושין גט.

(2) הגר"א מבאר מפני שלא מצינו בכל התנ"ך אות ג' וט' ביחד, ונפרדות תמיד זה מזה, וכן ספר כריתות נקרא גט לסמל על הפירוד.

(3) ה"שלטי גבורים" כתב בשם הירושלמי, דאבן אחת יש בכרכי הים וגוטא שמא, ומגרשת כל חברותיה, ועל שם זה נקרא שטר גירושין בלשון גט.

(4) ה"הלבוש" כתב עפ"י לשון הירושלמי: "הני עכברי לא דיין דאכלי אלא דגייטי", ביאור: העכברים לא די שאוכלים אלא ששוברים, הרי דגט הוא לשון שבירה.

(5) ה"חתם סופר" ביאר עפ"י דברי רבא (יבמות סג.): אשה רעה מצוה לגרשה שנאמר: "גרש לץ ויצא מדון". והנה "לץ" במספר קטן גט, וכשנכתב גט במילואו [גימל טית] עולה

בגימטריא גרש, והיינו "גרש לץ". ובפסוק זה יש י"ב אותיות כנגד זה כותבים י"ב שורות
ספר "אוצרות התורה"

הלכה: אכילה מ"לחם משנה"

המשנ"ב (סי קסז סקפ"ג) כתב מפורש שהשומע ברכת המוציא מהבוצע, צריך לטעום מהלחם משנה, ואם אינו טועם לא יוצא ידי חובה. אולם בקידוש אין החיוב אלא על המקדש לשותות מהיין, ואילו השומעים אינם חייבים לטעום אלא נוהגים כן רק משום חיבוב מצוה. והטעם בזה, כיון שחיוב ה"לחם משנה" הוא לבצוע ולאכול, על כן כאשר המסובים יוצאים ידי חובה בברכתו של הבוצע, חייבים הם לטעום על הלחם שנבצע. משא"כ בקידוש, שם החיוב הוא עצם אמירת הדברים על היין, הטעימה היא תוספת מצוה, משום כבוד הברכה והכוס.
ספר "הליכות שבת" רב אופיר מלכה שליט"א

פתגם: המהלל את עצמו בקול, מהלל טיפש גדול

ספר "שמחלה"

חקירה: חולין בעזרה

אסור לשחוט אותם בעזרה (הפעולה), או אסור שיישחטו בעזרה (התוצאה) (מפענח צפונות יב-ט-ב, המידות לחקר ההלכה טו-ה)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: הגומל לחסדים טובים

רב ידוע נכנס אצל עשיר, להתרימו לצרכי צדקה, אמרו לו בני הבית: במחילה מכבודכם, שבו והמתינו מעט כי בעל הבית קם זה משנתו. אחרי שעה קלה נכנס בעל הבית וקבל את פני הרב בכבוד ובסבר פנים יפות, נענה הרב ואמר לו: בודאי ידוע לכם, כי הקם משנתו מברך: המעביר שינה מעיניי, ואין עונים אמן אחרי ברכה זו, הואיל ואינה נחתמת אלא בהגומל חסדים טובים.

ספר "חד וחלק" ד'

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה, לינה רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr